

Jak jsme na tom v LEADERu aneb jak si vedly místní akční skupiny k 31. 10. 2020

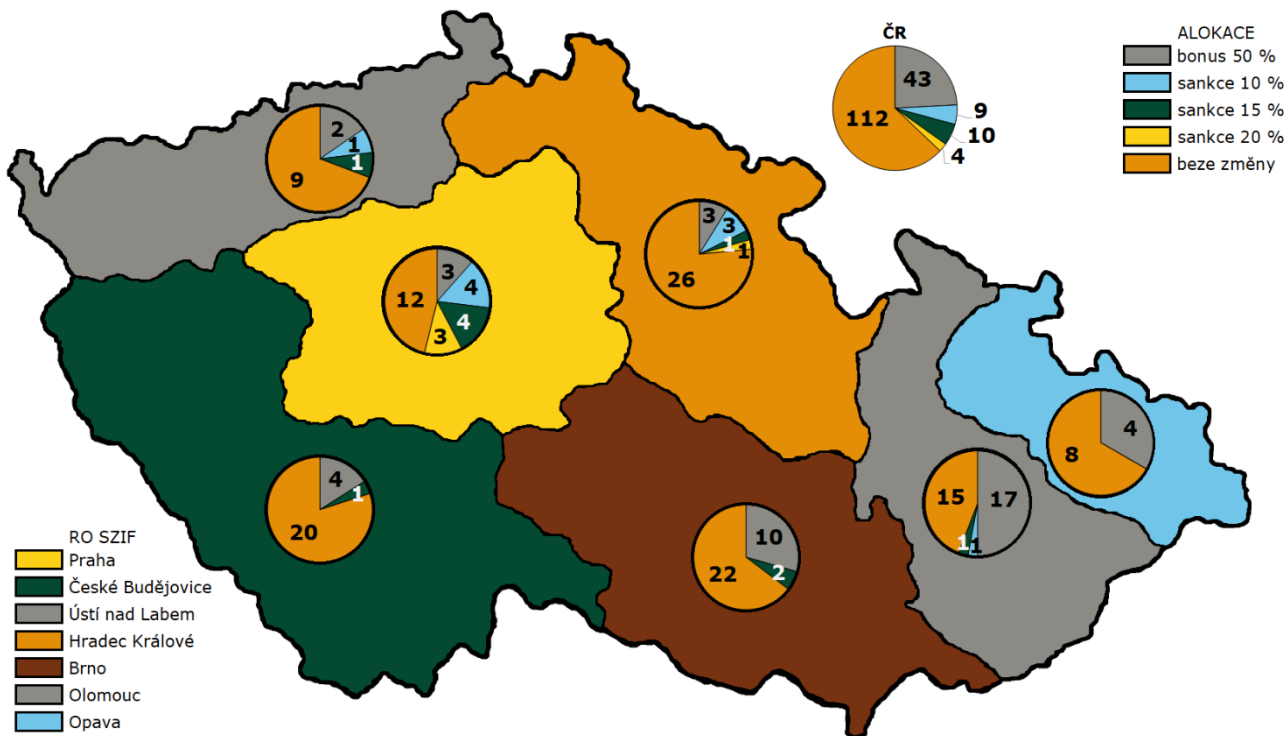
V Praze dne 15. února 2021

Po téměř dvou letech Vám přinášíme další přehled, jak se místním akčním skupinám dařilo čerpat jim přidělené finanční prostředky z Programu rozvoje venkova 2014-2020. Použitá data jsou platná k 31. 10. 2020 (finální termín registrace žádostí na SZIF pro rok 2020) a vychází z Žádostí o dotaci v operacích 19.2.1 i 19.3.1. Připomeňme si definice základních použitých pojmů:

- zazávazkované projekty = Žádosti o dotaci vybrané MAS a zaregistrované na SZIF, u nichž SZIF do 31. 10. 2020 neukončil administraci;
- alokace = celkový objem finančních prostředků vyčleněných pro Programový rámec PRV v rámci Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) konkrétní MAS pro operace 19.2.1 a 19.3.1;
- vyhlášené výzvy = realizované výzvy MAS (výzvy, které byly schválené, řádně proběhly a nebyly stornovány).

V minulém přehledu z roku 2018 jsme si ukázali, že z celkového počtu 178 MAS, které mají v ČR schválenou SCLLD, se 23 MAS nepodařilo zazávazkovat do konce roku 2018 ani 20 % alokace a hrozilo jim snížení alokace pro Programový rámec PRV. Oproti tomu 43 MAS dokázaly zazávazkovat alespoň 50 % svojí alokace, čímž splnily podmínku pro navýšení alokace. Jak to nakonec dopadlo v jednotlivých regionech, se dozvídáme z následující mapy.

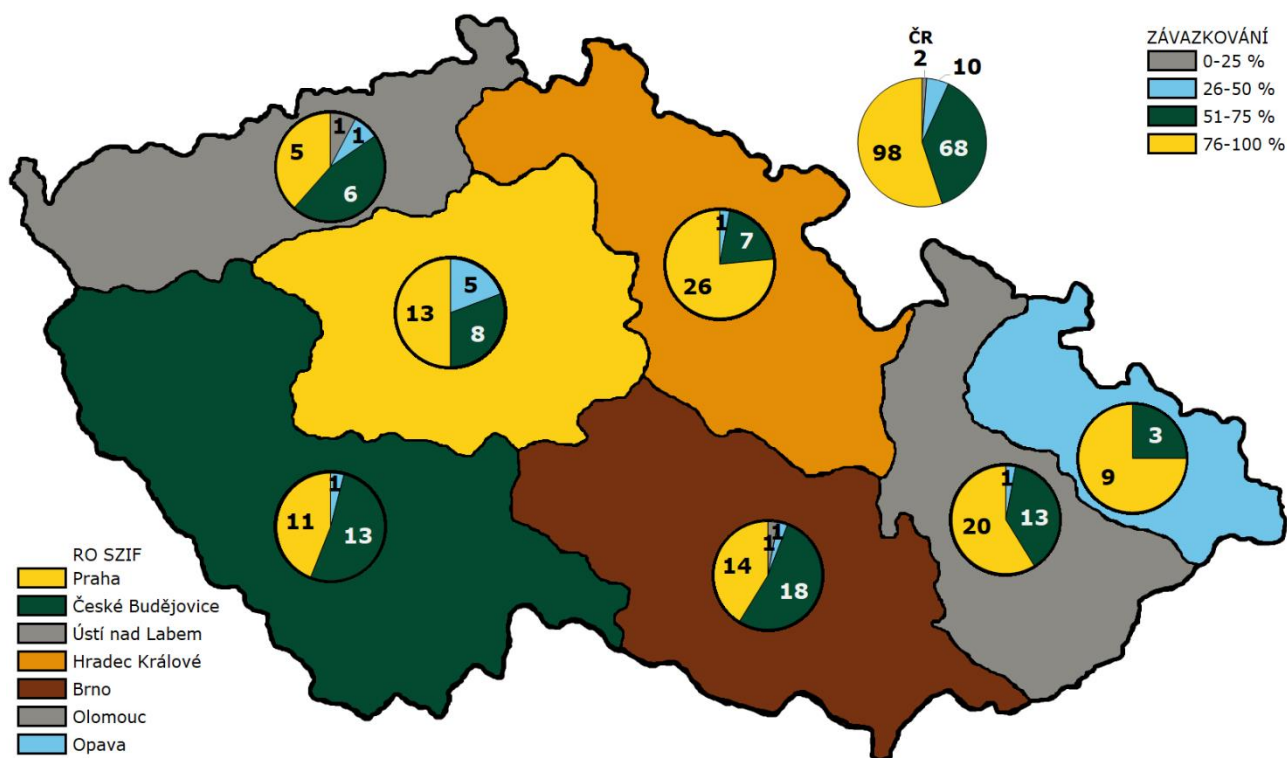
Mapa 1 Počty MAS dle změny alokace po mid-termu

Vidíme, že 23 MAS byla v roce 2019 skutečně odebrána část alokace – 9 ve výši odpovídající 10 %, 10 ve výši odpovídající 15 % a 4 dokonce ve výši odpovídající 20 % jejich alokace. Nejvíce (11) takto sankcionovaných MAS působí pod RO SZIF Praha. Následně byla 43 MAS navýšena alokace o bonus odpovídající přibližně 50 % alokace. Nejvíce (17) těchto úspěšných MAS bylo koncentrováno pod RO SZIF Olomouc.

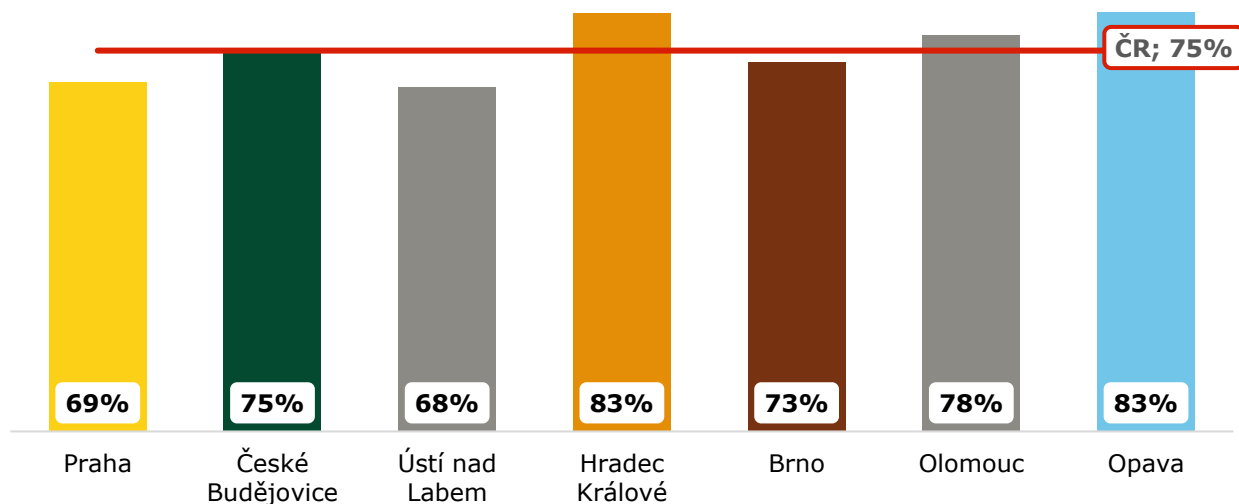
Na základě takto upravené alokace jsme vypočítali, jaký podíl alokace se jednotlivým MAS podařilo zazávkovat do konce října roku 2020, a výsledky přenesli do následující mapy.

Mapa 2 Počty MAS dle podílu zazávkované alokace

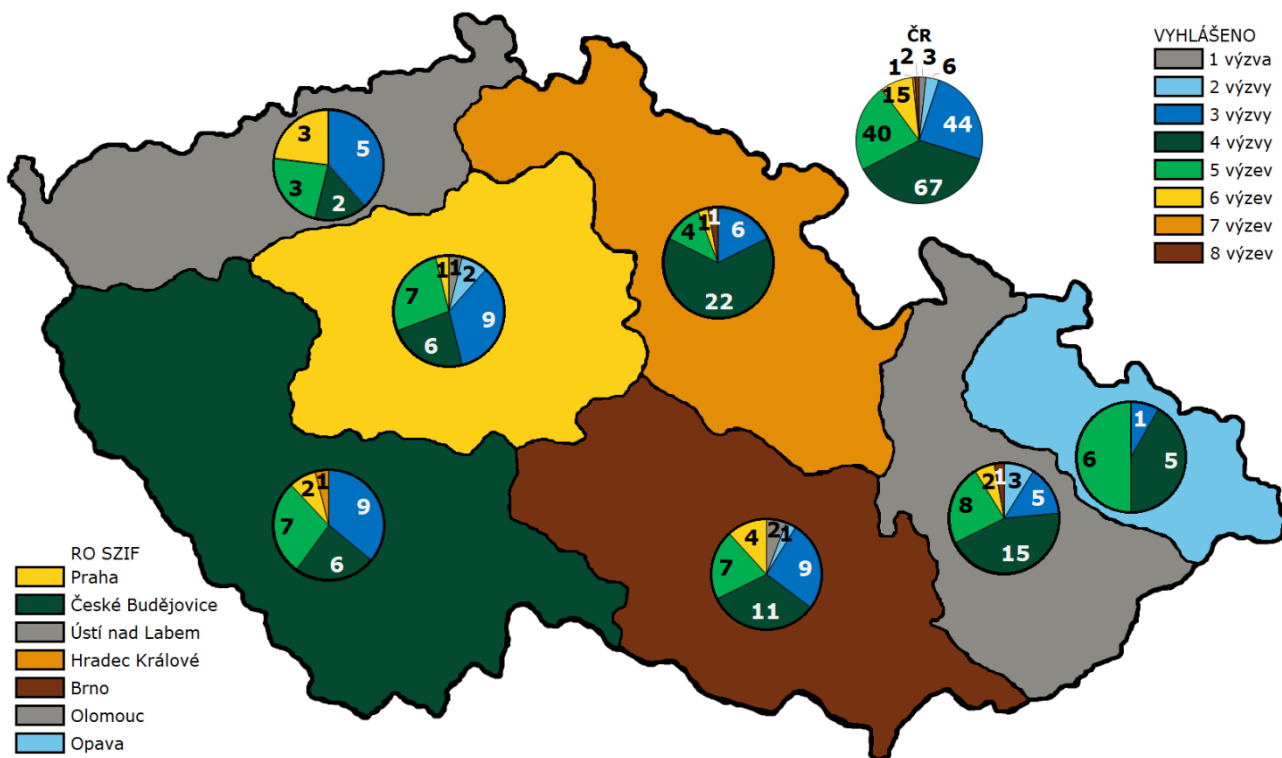
Napříč ČR se již více než polovině MAS podařilo zazávkovat více než 75 % alokace, zatímco ještě ani 25 % svojí alokace nemají zazávkováno 2 MAS. V regionálním srovnání jsou premianty MAS spadající pod RO SZIF Hradec Králové, kde již více než tři čtvrtiny MAS mají zazávkováno více než 75 % svojí alokace a pouze jediná MAS zatím zazávkovala méně než 50 % svojí alokace. Nejméně se v závazkování daří MAS spadajícím pod RO SZIF Ústí nad Labem, kde více než 75 % svojí alokace zazávkovala přibližně třetina zdejších MAS a působí tu i jedna z těch MAS, které dosud nedosáhly ani na 25 % závazkování.

Souhrnné procento zazávkované alokace v členění dle jednotlivých RO SZIF nabízí následující graf. Průměr závazkování v ČR je 75 %. Nejlépe (83 %) si v tomto ohledu vedou MAS spadající pod RO SZIF Opava a Hradec Králové, nejhůře (68 %) MAS spadající pod RO SZIF Ústí nad Labem.

Graf 1 Podíl závazkování na celkové alokaci

V dalším textu se budeme blíže zabývat daty z operace 19.2.1, v rámci níž vyhláší MAS svoje výzvy.

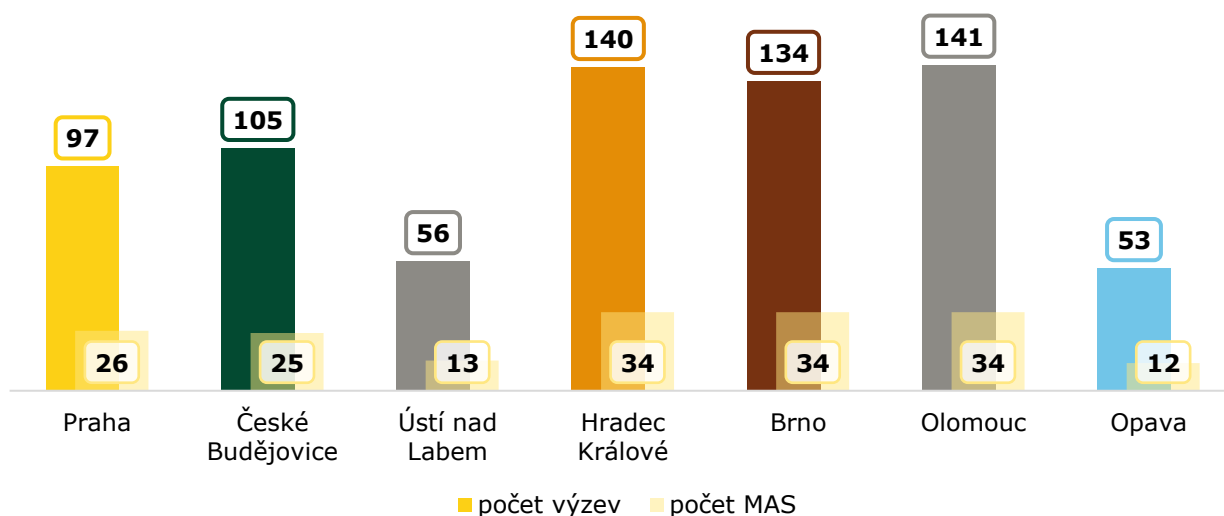
Následující mapa znázorňuje počty MAS podle toho, kolik jim bylo schváleno výzev, u nichž proběhla kompletně celá administrace přes výběr projektů až po registraci na SZIF a nebylo provedeno storno výzvy.

Mapa 3 Počty MAS dle počtu vyhlášených výzev

Každá MAS vyhlásila alespoň 1 výzvu, ve 3 případech zůstalo u tohoto počtu. Drtivá většina MAS (151) stihla úspěšně realizovat 3 až 5 výzev. Dvě MAS zvládly vyhlásit dokonce 8 výzev.

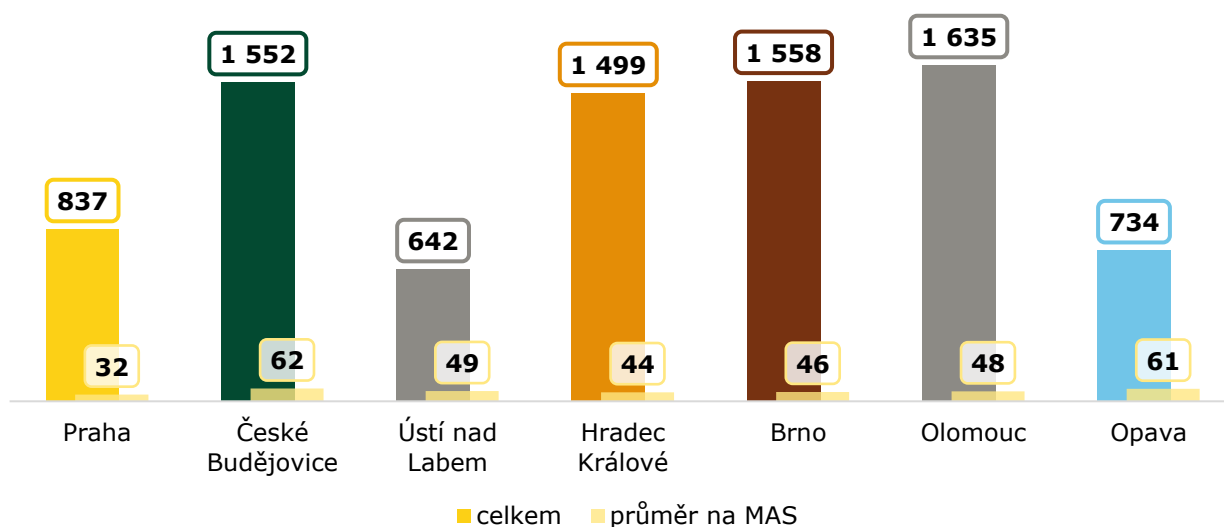
Následující graf ukazuje souhrnný počet vyhlášených výzev dle jednotlivých RO SZIF, který můžeme zároveň vztáhnout k počtu MAS působících pod každým RO SZIF. Barevné sloupce vyjadřují počet vyhlášených výzev, oranžové sloupce počet MAS.

Graf 2 počet výzev a počet MAS dle RO SZIF

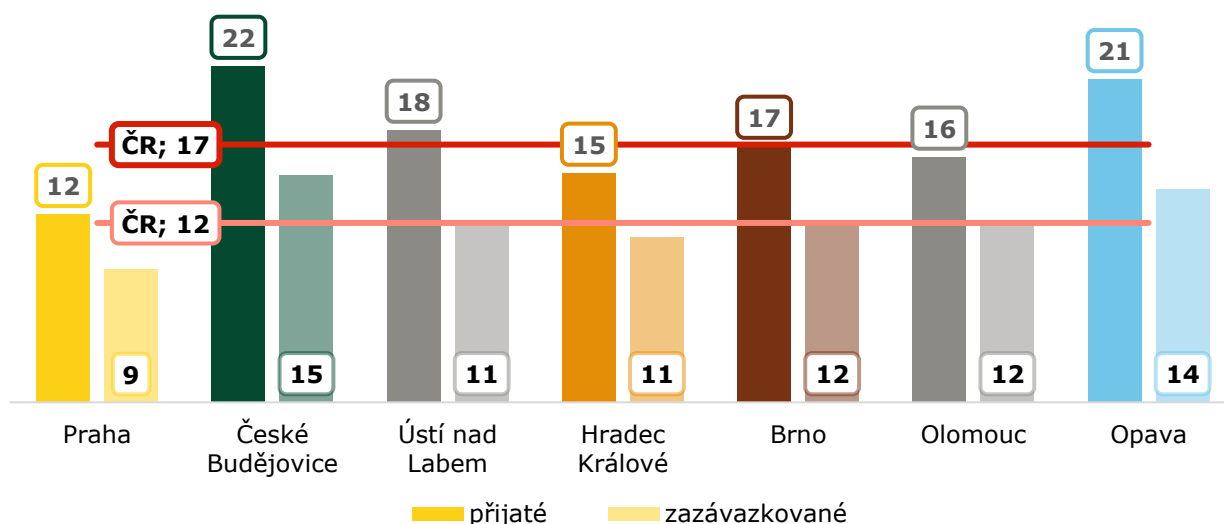
Celkem bylo v ČR dosud vyhlášeno 726 výzev MAS, což v průměru představuje 4,1 výzvy na 1 MAS. Napříč regiony počet výzev jednoznačně koreluje s počtem MAS. V aktivitě MAS ve vyhlásování výzev je tak mezi regiony minimální rozdíl – průměrný počet výzev na 1 MAS se pohybuje od 3,7 (RO SZIF Praha) do 4,4 (RO SZIF Opava).

Následující graf ukazuje počet zázavazkovaných projektů. Barevné sloupce vyjadřují počet projektů, oranžové sloupce průměrný počet projektů připadajících na 1 MAS.

Graf 3 Počet projektů dle RO SZIF

Z celkového počtu 8 457 projektů bylo k 31. 10. 2020 zazávkováno nejvíce projektů na RO SZIF Olomouc, nejméně pak na RO SZIF Ústí nad Labem. Nejvíce projektů v průměru na 1 MAS jsme zaznamenali na RO SZIF České Budějovice, zatímco nejmenší průměrný počet projektů připadá na MAS působící pod RO SZIF Praha.

V dalším grafu se zaměříme na průměrný počet projektů na 1 výzvu MAS napříč regiony, a to jednak přijatých na MAS, jednak zazávkovaných k 31. 10. 2020. Plná barva značí projekty přijaté na MAS, světlá barva zazávkované.

Graf 4 Průměrný počet projektů na 1 výzvu MAS

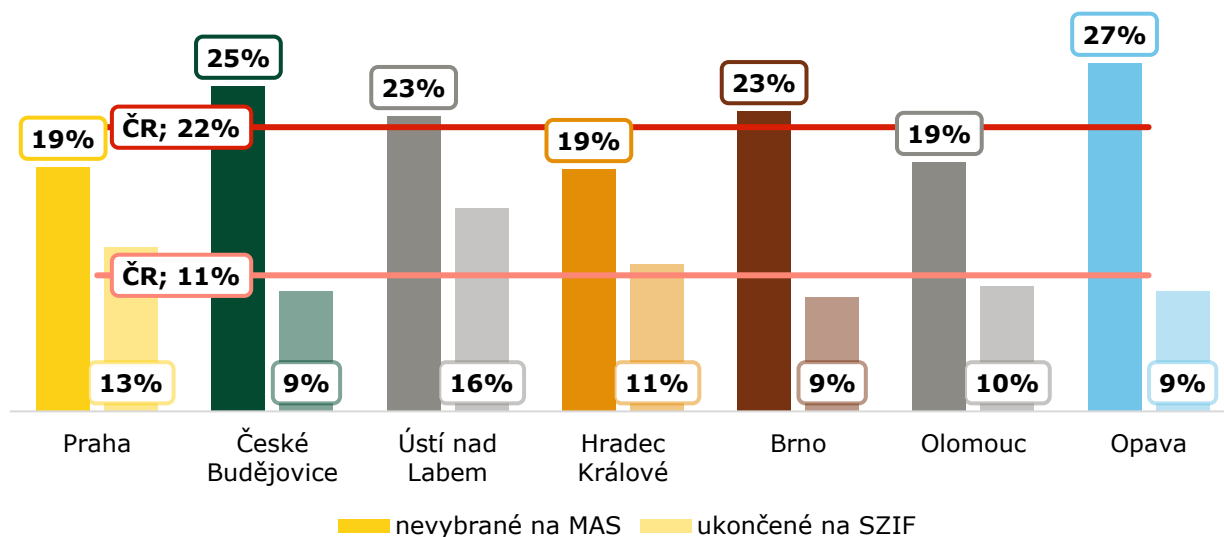
Průměrně v ČR bylo přijato 17 projektů na 1 výzvu MAS, z toho zazávkovaných bylo nakonec v průměru 12. Nejvíce vytížené byly v tomto ohledu MAS spadající pod RO SZIF České

Budějovice, a to jak do počtu přijatých, tak i zazávazkovaných projektů na 1 výzvu. Naopak nejmenší vytíženost jsme zaznamenali u MAS působících pod RO SZIF Praha. Největší rozdíl mezi počtem přijatých a zazávazkovaných projektů (7) jsme zaznamenali na RO SZIF České Budějovice a Opava, naopak nejmenší rozdíl (4) byl zaznamenán na RO SZIF Hradec Králové, Olomouc a Praha.

Podrobnější pohled na nerealizované projekty nabízí následující graf, kde můžeme porovnat podíl projektů, které nebyly na MAS vybrány k podpoře, na celkovém počtu přijatých a také podíl projektů, jejichž administrace byla ukončena ze strany SZIF, na celkovém počtu projektů vybraných na MAS. Plná barva označuje projekty nevybrané na MAS, světlá barva projekty ukončené ze strany SZIF.

V grafu níže vidíme, že v průměru za celou ČR nebylo ze všech projektů přijatých na MAS (12 151) vybráno k podpoře 22 %. Největší podíl (27 %) přijatých projektů vyřadily během administrace a výběru MAS spadající pod RO SZIF Opava. Nejmenší podíl nevybraných (19 %) jsme zaznamenali u MAS působících pod RO SZIF Hradec Králové, Olomouc a Praha. Z projektů, které úspěšně prošly výběrem na MAS, pak byla v celé ČR ukončena administrace ze strany SZIF u 11 %. Z toho bychom mohli usuzovat, že nejpečlivěji prováděly kontrolu MAS působící pod RO SZIF Brno, České Budějovice a Opava, kde musel SZIF ukončit administraci u 9 % projektů vybraných na MAS. Naopak na nejmenší preciznost by tento poměr poukazyval u MAS spadajících pod RO SZIF Ústí nad Labem, kde musel SZIF ukončit administraci u 16 % projektů vybraných na MAS. Nelze však situaci takto generalizovat, jelikož k ukončení administrace dochází z mnoha různých příčin, například i z vlastní vůle žadatele, což MAS nemohou ovlivnit.

Graf 5 Podíl nerealizovaných projektů

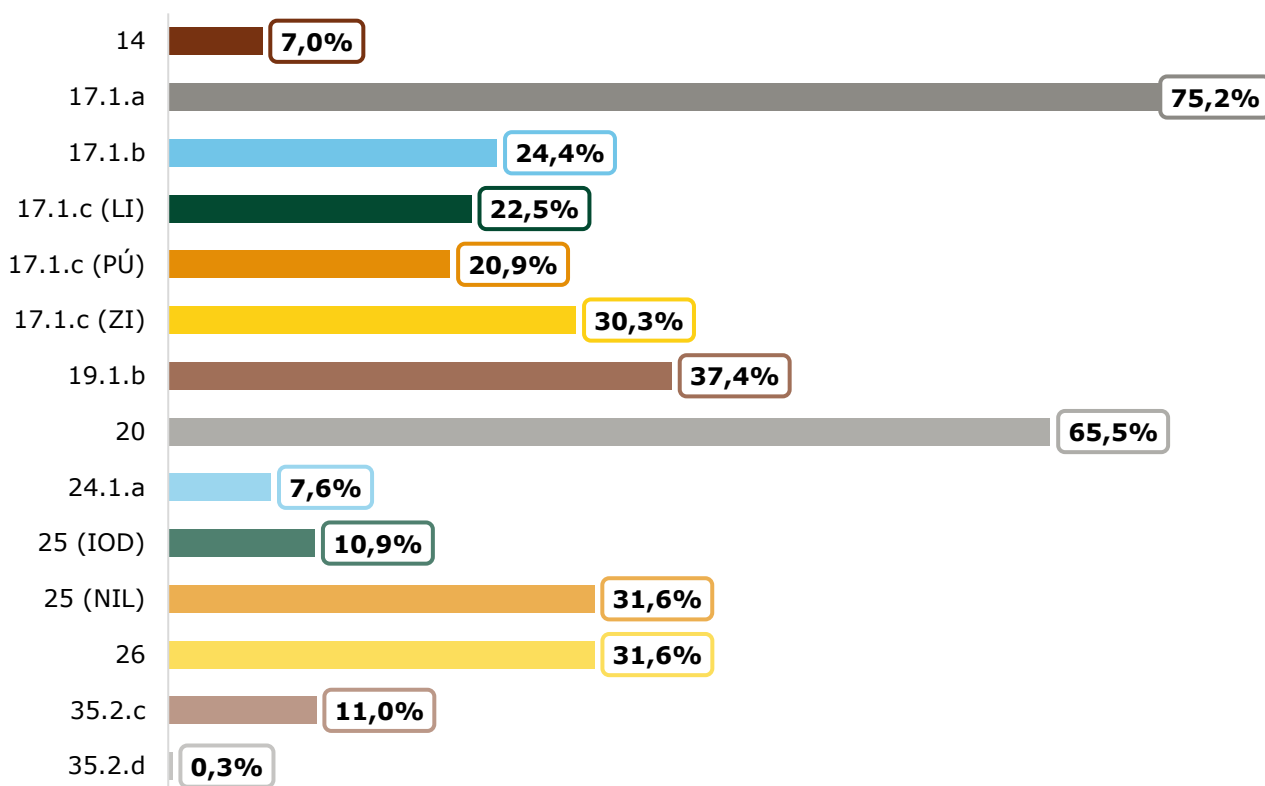

Nyní se podíváme na věcné zaměření zazávazkovaných projektů. Začneme s jejich rozdělením podle jednotlivých článků nařízení PRV. V následující tabulce vidíme počet zazávazkovaných projektů dle jednotlivých článků.

Počet zazávazkovaných projektů dle článků nařízení PRV	
17.1.a) Investice do zemědělských podniků	3 322
19.1.b) Podpora investic na založení nebo rozvoj nezemědělských činností	2 386
20 Základní služby a obnova vesnic ve venkovských oblastech	1 508
17.1.b) Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů	523
26 Investice do lesnických technologií a zpracování lesnických produktů, jejich mobilizace a uvádění na trh	406
25 Neproduktivní investice v lesích	181
17.1.c) Lesnická infrastruktura	43
17.1.c) Zemědělská infrastruktura	41
25 Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin	12
14 Předávání znalostí a informační akce	10
17.1.c) Pozemkové úpravy	10
35.2.c) Sdílení zařízení a zdrojů	10
24.1.a) Zavádění preventivních protipovodňových opatření v lesích	4
35.2.d) Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů	1

Z 8 457 zazávazkovaných projektů jich bylo 3 322 (39 %) zaměřeno na čl. 17.1.a) Investice do zemědělských podniků. Dalšími oblíbenými články byly 19.1.b) Podpora investic na založení nebo rozvoj nezemědělských činností s 2 386 projekty (28 %) a čl. 20 Základní služby a obnova vesnic ve venkovských oblastech s 1 508 projekty (18 %). Naopak na prstech jedné ruky bychom spočítali projekty v článcích 35.2.d) Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů, 24.1.a) Zavádění preventivních protipovodňových opatření v lesích.

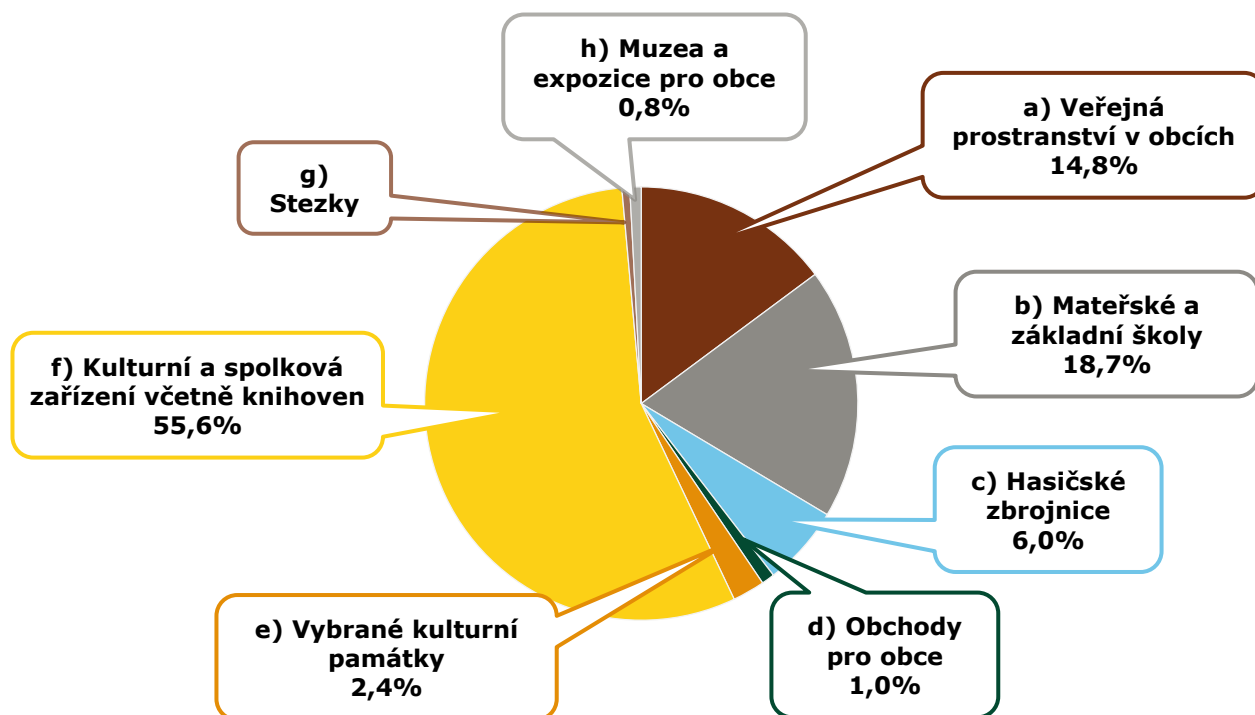
Porovnáme-li zazávazkované projekty v příslušných článcích k objemu finančních prostředků vyhlášených na jednotlivé články ve výzvách MAS, zjistíme, s jakou přesností se MAS podařilo odhadnout absorpční kapacitu jejich území v daných oblastech podpory. Podíl zazávazkované alokace na alokaci vyhlášené na jednotlivé články přináší následující graf.

Graf 6 Podíl závazkování na vyhlášené alokaci dle jednotlivých článků

Vidíme, že nejlépe se potřeby žadatelů podařilo MAS vystihnout v čl. 17.1.a), kde se podařilo zazávazkovat více než tři čtvrtiny vyhlášené alokace pro tento článek. Následuje čl. 20, kde byly zazávazkovány téměř dvě třetiny vyhlášené alokace. Oproti tomu články 35.2.d), 14 či 24.1.a) se setkaly s mizivým zájmem žadatelů oproti očekávání MAS ve vyhlášených výzvách.

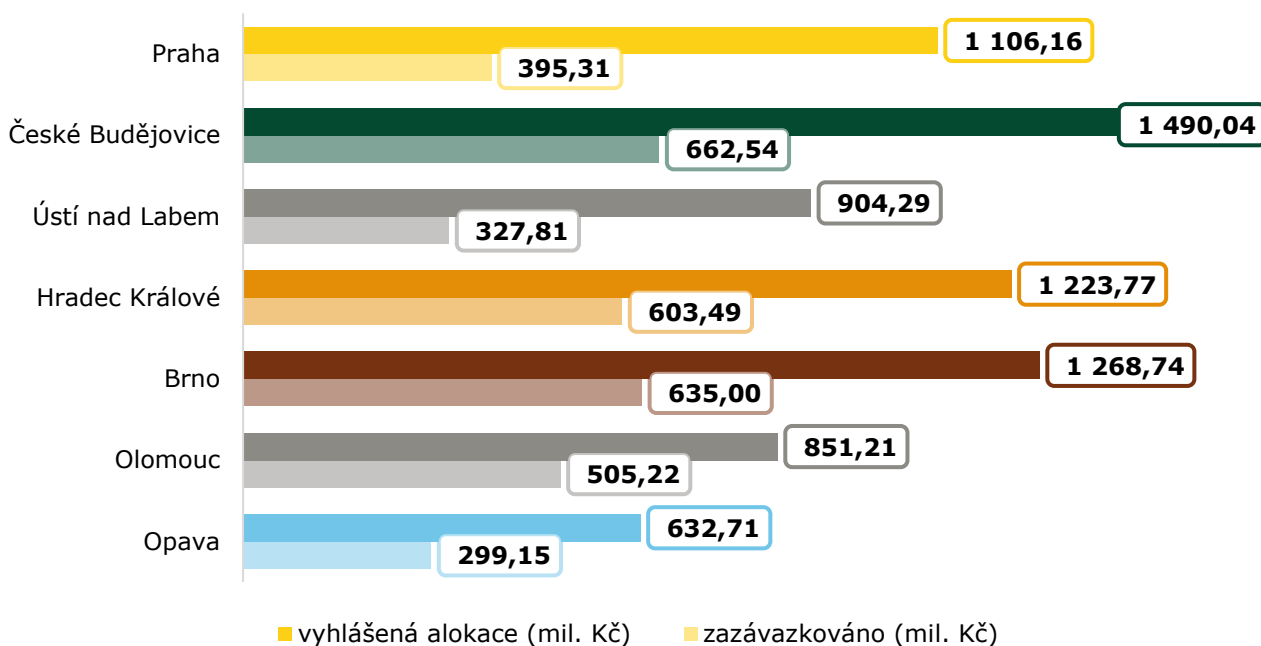
Zvláštní pozornost si jistě zaslouží čl. 20, který byl do operace 19.2.1 zařazen teprve v roce 2019 a drtivá většina MAS ho ve svých výzvách stihla vyhlásit až v roce 2020. Přesto je co do počtu zazávazkovaných projektů třetí nejpočetnější, a dokonce druhý nejlépe využitý článek z hlediska přesnosti odhadu absorpční kapacity ze strany MAS. Je evidentní, že přidáním tohoto článku se podařilo vykrýt jedno z bílých míst CLLD v možnostech podpory především pro obce a spolky.

Článek 20 nabízí 8 oblastí podpory, které lze mezi sebou dokonce kombinovat (za předpokladu, že se jedná o stejný režim podpory). Tuto možnost kombinace využilo 28 žadatelů, kteří zkombinovali vždy dvě oblasti. V následujícím grafu se podíváme na využití těchto oblastí podpory v projektech.

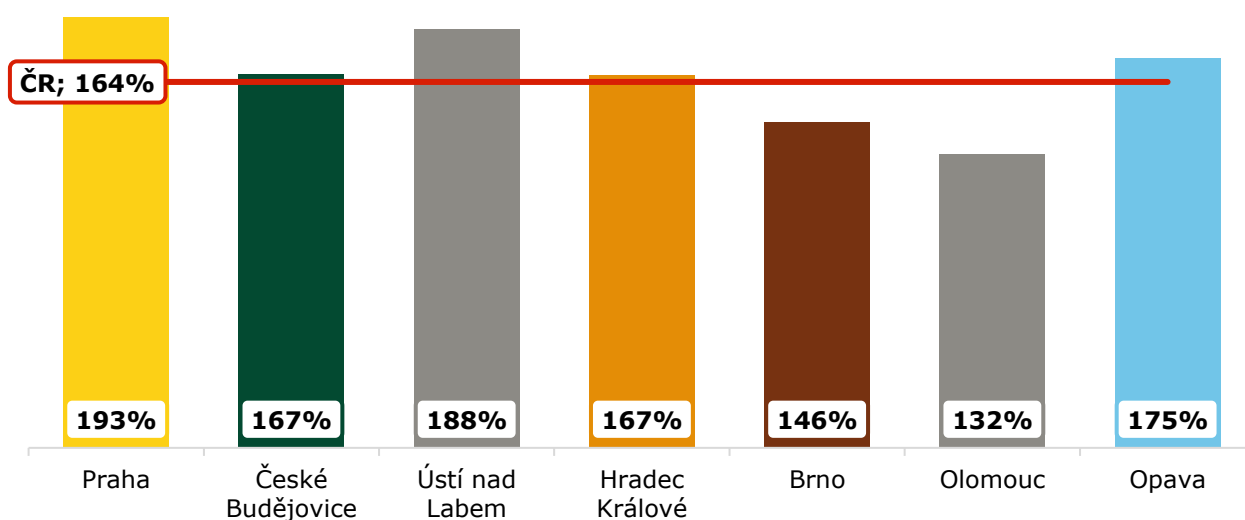
Graf 7 Využití oblastí podpory čl. 20

Celkem bylo ve všech výzvách MAS v čl. 20 přijato 1 617, z toho vybráno na MAS 1 526 projektů. Zazávazkováno k 31. 10. 2020 jich bylo 1 509. Celkový počet oblastí podpory je díky možnosti jejich kombinace vyšší, proto v grafu uvádíme pouze jejich procentuální zastoupení. Největší oblibě se těší oblast podpory f) Kulturní a spolková zařízení včetně knihoven, která je svým zaměřením dostupná širokému okruhu žadatelů na široké spektrum činností. V případě kombinace více oblastí podpory v jedné žádosti je nejčastěji kombinovanou oblastí c) Hasičské zbrojnice, a to právě s oblastí f) nebo s oblastí a) Veřejná prostranství v obcích.

Dále se zaměříme na finanční hledisko. V následujícím grafu můžeme porovnat objem finančních prostředků (mil. Kč) vyhlášených a zazávazkovaných ve výzvách MAS v rozdělení dle RO SZIF. Celková alokace vyhlášená všemi MAS v ČR činila 7,48 mld. Kč, z toho byly zazávazkovány projekty v hodnotě 3,43 mld. Kč. Jak můžeme vidět v grafu níže, největší objem finančních prostředků byl alokován i zazávazkován ve výzvách MAS příslušejících pod RO SZIF České Budějovice, nejmenší v MAS pod RO SZIF Opava.

Graf 8 Alokace vyhlášená a zazávazkovaná (mil. Kč)

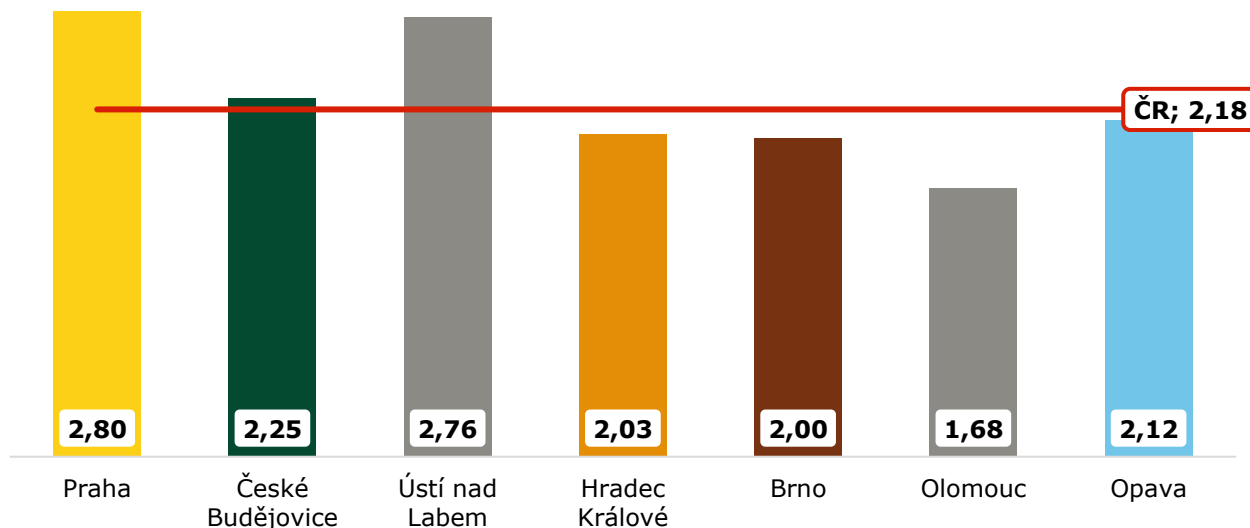
Podíl alokace vyhlášené ve výzvěch na celkové alokaci MAS v jednotlivých RO SZIF nalezneme v následujícím grafu.

Graf 9 Vyhlášená alokace jako % celkové alokace MAS

Na úrovni ČR podíl vyhlášené alokace na celkové alokaci všech MAS činil 164 %. Vidíme, že MAS spadající pod RO SZIF Praha již vyhlásily ve výzvěch svou celkovou alokaci téměř dvakrát (193 %), zatímco MAS působící pod RO SZIF Olomouc vyhlásily 132 % svojí celkové alokace. Tyto údaje je vhodné porovnat s podílem závazkovaní na celkové alokaci MAS.

Právě porovnáním zazávazkované a vyhlášené alokace dostaneme tzv. index zacílení, který nám říká, kolikrát bylo potřeba 1 Kč vyhlásit ve výzvách MAS, aby se ji podařilo zazávazkovat. Do jisté míry tak poukazuje na to, jak přesně dokázaly MAS při vyhlásování výzev zacílit finanční prostředky na potřeby potenciálních žadatelů ve svém území. Přehledně jsou hodnoty indexu zaneseny do následujícího grafu.

Graf 10 Index zacílení

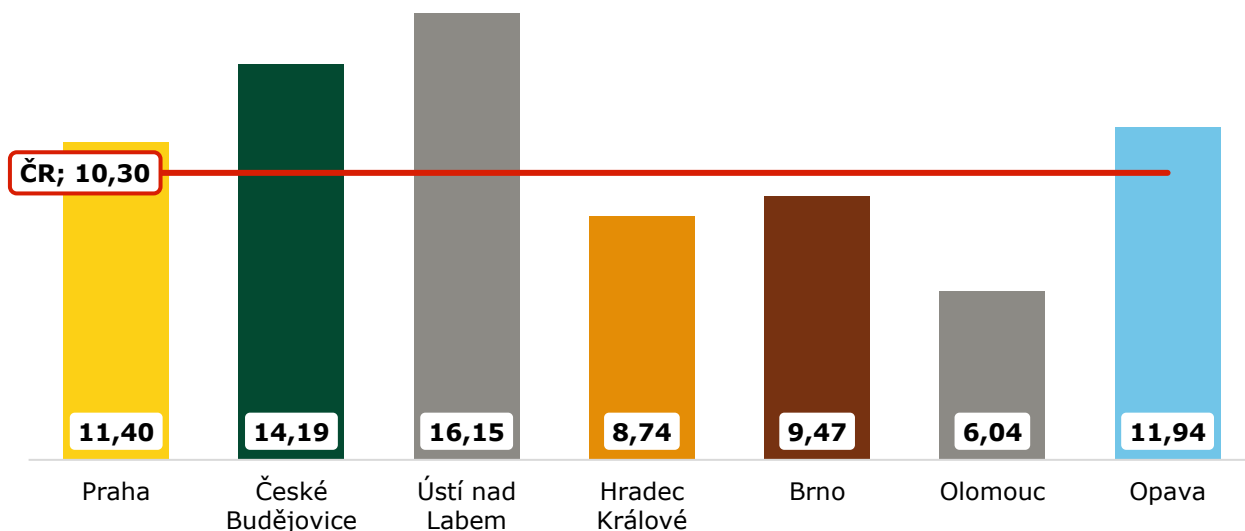

Vidíme, že v průměru v ČR musela být každá koruna vyhlášená ve výzvách MAS více než dvakrát, než se ji podařilo zazávazkovat. Na základě tohoto ukazatele můžeme konstatovat, že nejpřesněji se do potřeb svých území dokázaly trefit MAS působící pod RO SZIF Olomouc, kterým stačilo vyhlásit každou korunu svojí alokace v průměru 1,68krát. Naopak MAS působící pod RO SZIF Praha musely každou korunu ve výzvě otočit průměrně 2,8krát, než se ji podařilo zazávazkovat.

Výše tohoto ukazatele je ovlivněna především absorpční kapacitou území a schopností MAS tuto kapacitu zmapovat a odpovídajícím způsobem alokovat finanční prostředky. Rozhodně ale nelze říci, že by všechny MAS s vyšší hodnotou indexu neuměly správně pracovat s potenciálními žadateli ve svém území. I sebelépe zmapovaná absorpční kapacita se v čase přirozeně vyvíjí a mění, zatímco schopnost MAS na tyto změny reagovat byla do značné míry omezená rigiditou systému schvalování změny jejich rozvojových strategií. MAS začaly s mapováním a přípravou svých strategií v roce 2013, první výzvy mohly vyhlásit v roce 2016 a první změny finančních plánů mohly provést až po střednědobém hodnocení, tj. nejdříve v roce 2018. Nastavení finančních plánů tak v prvních výzvách již v mnoha případech logicky nemohlo odpovídat aktuálním potřebám území, což vyústilo v nedostatečný zájem žadatelů o některé oblasti podpory a převis zájmu žadatelů v jiných oblastech. Ani po střednědobém hodnocení nemohly MAS přesouvat alokaci mezi Fichemi flexibilně, každá změna finančního plánu podléhala schválení ze strany ŘO PRV. Vítanou novinkou tak dozajista je, že ve výzvách pro rok 2021 mají MAS možnost provádět přesuny alokace mezi Fichemi již v rámci vyhlášení výzvy, aniž by tyto přesuny musel předem schválit ŘO PRV. Věříme, že tato změna napomůže efektivnějšímu čerpání dotací přes MAS v tomto a následujícím roce.

V dalším grafu se podíváme na průměrnou alokaci na 1 výzvu MAS. Hodnoty jsou uvedené v milionech Kč.

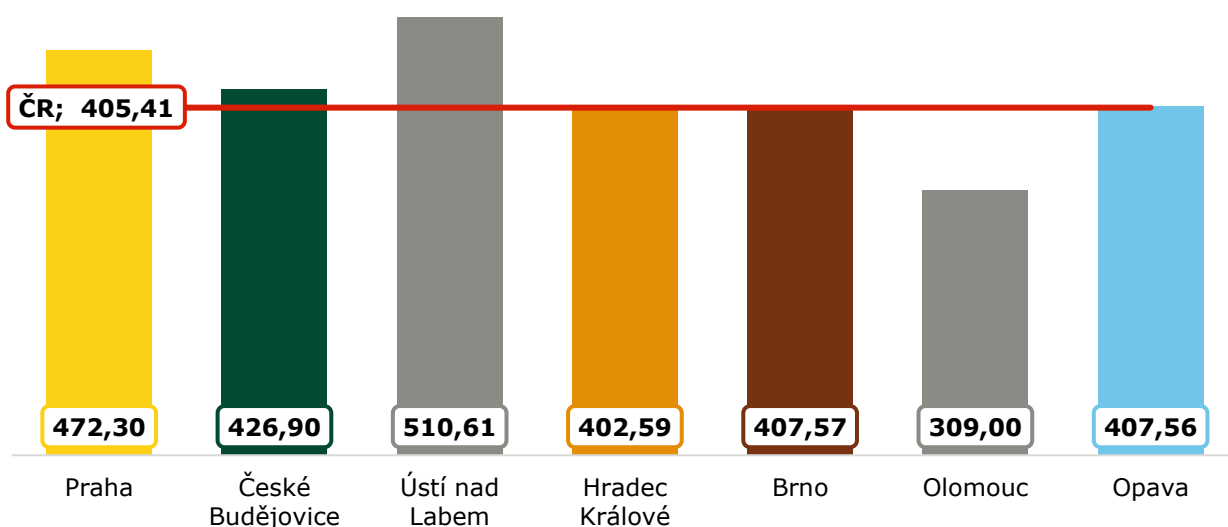
Graf 11 Průměrná alokace na výzvu MAS (mil. Kč)

Na 1 výzvu bylo v ČR v průměru alokováno 10,30 mil. Kč. Nejštědřejší byly v tomto ohledu MAS spadající pod RO SZIF Ústí na Labem (16,15 mil. Kč), nejnižší alokace ve svých výzvách vyhlášovaly MAS z RO SZIF Olomouc (6,04 mil. Kč).

S tím souvisí i průměrná dotace na projekt, jak se přesvědčíme v následujícím grafu. Hodnoty jsou uvedené v tisících Kč.

Graf 12 Průměrná dotace na projekt (tis. Kč)

V průměru v ČR požadovali žadatelé na jeden projekt dotaci 405 410 Kč. Průměrně největší projekty byly podpořeny MAS spadajícími pod RO SZIF Ústí nad Labem, nejmenší naopak v RO SZIF Olomouc.

Na závěr stručně shrneme základní informace z Žádostí o platbu. Celkem bylo v opatření 19 na SZIF přijato 4 377 Žádostí o platbu ve výši 1 858,79 mil. Kč. Proplaceno již bylo 3 788 žádostí s celkovou dotací 1 587,80 mil. Kč, naopak zamítnuto bylo proplacení v 53 případech odpovídajících 12,34 mil. Kč.

Zdůrazňujeme, že veškeré použité údaje jsou platné ke dni 31. 10. 2020 a vzhledem k de facto průběžnému příjmu a procesu administrace Žádostí o dotaci na SZIF nijak nezohledňují, zda do dnešního dne byly další schváleny SZIF ke spolufinancování, proplaceny, nebo naopak byla ukončena jejich administrace.

Státní zemědělský intervenční fond

Oddělení metodiky LEADER a Spolupráce